

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
(केंद्रीय विश्वविद्यालय)

बी-04, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र कटवारिया सराय, नई दिल्ली-110016

सत्यापन प्रमाणपत्र

(ऑनलाइन)

१. प्रमाणित किया जाता है कि शास्त्री में संचालित कक्षा के अनुसार सी.ओ., पी.ओ., पी.एस.ओ. एवं एल.ओ. का कार्य पूर्ण है।
२. प्रमाणित किया जाता है कि आचार्य में संचालित कक्षा के अनुसार सी.ओ., पी.ओ., पी.एस.ओ. एवं एल.ओ. का कार्य पूर्ण है।
३. प्रमाणित किया जाता है कि विशिष्टाचार्य में संचालित कक्षा के अनुसार सी.ओ., पी.ओ., पी.एस.ओ. एवं एल.ओ. का कार्य पूर्ण है।

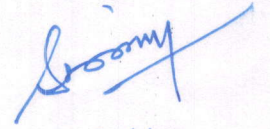

विभागाध्यक्ष हस्ताक्षर

नाम: श्री. प्रदीप कुमार
शर्मा

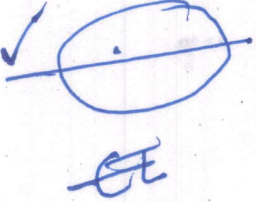
दिनांक: 21.8.24

सत्यापित
VERIFIED

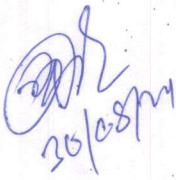

कुलसचिव / Registrar

श्री लाल बहादुर शास्त्री राष्ट्रीय संस्कृत विश्वविद्यालय
Shri Lal Bahadur Shastri National Sanskrit University
बी-4, कुतुब सांस्थानिक क्षेत्र, नई दिल्ली-110016
B-4, Qutub Institutional Area, New Delhi-110016

©

20/08/24

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः

(केन्द्रीयविश्वविद्यालयः)

बी-4, कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम्, नवदेहली

पौरोहित्यविभागः

उपाधिकार्यक्रमाः

शास्त्री

आचार्यः

शास्त्री(त्रिवर्षीयस्नातक)पौरोहित्यमुपाधिकार्यक्रमविवरणम्

कार्यक्रमस्य विशिष्टपरिणामः(PSO)

➤ शास्त्री त्रिवर्षीयस्नातकाः (B.A.) पौरोहित्यशास्त्रकार्यक्रमस्यान्ते छात्राः –

१. व्यापकस्तरे पौरोहित्यसिद्धान्तानां समीक्षात्मकं परिज्ञानं करिष्यन्ति ।
२. पौरोहित्यविषयाणां तर्किकदृष्ट्या वैज्ञानिकदृष्ट्या च समालोचनात्मकं चिन्तनं कर्तुं सक्षमाः भविष्यन्ति। समस्यानां समाधाने, विश्लेषणे च समर्थाः भविष्यन्ति ।
३. पौरोहित्यसाहित्यस्य ज्ञानं लिखितरूपेण मौखिकरूपेण च सम्प्रेषयितुं शक्यन्ति । स्वविचारोपस्थापने, स्वानुभवाभिव्यक्तिकरणे ज्ञानस्यैकीकरणे च सक्षमाः भविष्यन्ति ।
४. यज्ञानां प्रयोगानुष्ठाने सामूहिकरूपेण कार्यं कर्तुं शक्यन्ति। अनेन परस्परसहयोगेन, कौशलानां विनियमेन, सम्प्रेषणकौशलेन शैक्षणिक भावात्मक-प्रभावेन च सामाजिककौशलविकासं करिष्यन्ति ।
५. पौरोहित्यस्य निर्धारितमानकग्रन्थानामध्ययनेन सह समीक्षात्मकतथ्यानामन्वेषणे सफलाः भविष्यन्ति । प्राचीनार्वाचीनमतानामनुसंधानपरतया समीक्षणे समर्थाः भविष्यति।
६. विभिन्नमूल्यप्रणालीनामभिज्ञानं कृत्वा नैतिकदायित्वपरिपालने सिद्धाः भविष्यन्ति । सदाचारमाध्यमेन स्वात्मानं संयमीकृत्यान्यापि तद्विषये बोधयितुं प्रदर्शयितुं वा सक्षमाः भविष्यन्ति ।
७. मन्त्रेषु सामाजिक- पर्यावरणविषयकादि ज्ञानानि निहितानि सन्ति । पौरोहित्य ग्रन्थानामालोडने रुच्युत्पादनं भविष्यति । तेषां स्वजीवने प्रयोगेण सहान्येषाम्पौरोहित्यविषयस्य ग्रन्थानामुपदेशप्रदाने समर्थाः भविष्यन्ति ।
८. हस्तस्वरेण सह सामूहिकमन्त्रपाठे कुशलाः, यज्ञपात्र- वेद्यादिनिर्माणे च समर्थाः भविष्यन्ति । अनुष्ठानकर्मणि समर्थाः भविष्यन्ति । पौरोहित्यविषयस्याध्ययनेन विविधविचाराणां प्रमाणानामनुभवानां मूल्याङ्कनेन सहानुसंधाने समर्थाः भविष्यन्ति।
९. स्वनिर्देशितपद्धत्या आजीवनं शिक्षणोन्मुखाः सन्तः कार्यकौशले दक्षाः भविष्यन्ति ।
१०. क्षेत्र-साधनादि प्रायोगिककार्ये समर्थाः सन्त आजीविकोपलब्धये सिद्धाः भविष्यन्ति ।
११. अनुष्ठानविषये परामर्शं प्रदातुं समर्थो भविष्यति।
१२. सांस्कृतिक धार्मिक सामाजिकविषयाणां प्रति जागरूकाः समाकर्षिताः भविष्यन्ति ।

शास्त्रीकार्यक्रमपरिणामाः (Programme Outcomes For Shastri/B.A.)

➤ शास्त्री त्रिवर्षीयस्नातकाः (B.A.) पौरोहित्यशास्त्रकार्यक्रमस्यान्ते छात्राः –

PO. 1 समीक्षात्मकगहनमध्ययनम् – निर्धारितग्रन्थानां पठने, सस्वरमन्त्राणामुच्चारणे सक्षमाः भविष्यन्ति । पौरोहित्यविषयाणां समीक्षात्मकगहनमध्ययने प्रवृत्ताः भविष्यन्ति । विभिन्नव्याख्यात्मकतकनीकीनां प्रयोगकर्तुं समर्थाः भविष्यन्ति ।

PO .2 आलोचनात्मकं चिन्तनम् – विभिन्नविषयेषु गहनरूपेण चिन्तने समर्थाः सन्तः वास्तविक जीवनस्य स्थितिभ्यः सम्बन्धस्थापने सक्षमाः भविष्यन्ति । ज्ञानस्य संश्लेषणे प्रकटीकरणे, तर्ककौशलाभ्यासे, विकासे, विषयवस्तूनां गहनाध्ययने च दत्तावधानाः भविष्यन्ति ।

PO. 3 ज्ञानस्यैकीकरणम् - एकाधिकविषयेषु विस्तृतं ज्ञानं प्राप्स्यन्ति। अनुशासनात्मकसीमानामेकीकरणक्षमतां प्रदर्शयितुं शक्यन्ति । प्राप्तज्ञानस्य वर्तमानपरिस्थित्यनुसारं प्रयोगं विधास्यन्ति। बहुविषयाणामधिगमक्षमतां विकासयिष्यन्ति । अन्यविषयकार्येभ्यः परिचिताः भविष्यन्ति।

PO. 4 सम्प्रेषणकौशलम् - विषयसामग्रीभ्यः सन्दर्भेभ्यश्च सामग्रीं संकल्य समायोजने क्षमाः भविष्यन्ति । लिखितरूपेण, मौखिकरूपेण च संवादे निपुणाः भविष्यन्ति । सर्वास्ववस्थासु विश्लेषणात्मककौशलस्याभिवृद्धौ समर्थाः भविष्यन्ति ।

PO. 5 अनुसन्धानस्याभिक्षमता – पौरोहित्यस्य निर्धारितमानकग्रन्थानामध्ययनेन सह समीक्षात्मकतथ्यानामन्वेषणे सफलाः भविष्यन्ति । अनेनाध्ययनेन - पौरोहित्यविषयकमानकग्रन्थानां समीक्षणे सिद्धाः भविष्यन्ति । पौरोहित्यग्रन्थानामालोडने रुच्युत्पादनं भविष्यति । प्राचीनार्वाचीनमतानां समीक्षणे समर्थाः भविष्यन्ति।

PO.6 वैश्विक नागरिकरूपेण भूमिका निर्वहणम्- वैश्विक प्रणालीनामालोचनात्मकं ज्ञानं, सम्बन्धितपरिवर्तनम्, तत्प्रभावयितुं समुदायेषु स्वीयभूमिकायाःनिर्वहणं करिष्यन्ति । परेषां भावनानां विचाराणाञ्च सम्मानं करिष्यन्ति। समाजपर्यावरणयोर्मध्ये विश्वजनानां परस्परसहभाग प्रदर्शने दृढाः भविष्यन्ति

Po. 7 पौरोहित्यविषयस्य मानक ग्रन्थानां समीक्षणम् - पौरोहित्यस्य निर्धारितमानकग्रन्थानामध्ययनेन सह समीक्षात्मकतथ्यानामन्वेषणे सफलाः भविष्यन्ति ।

PO.8 पौरोहित्यस्य सैद्धान्तिकं प्रायोगिकञ्च ज्ञानम् - पौरोहित्यसाहित्यस्य विविधग्रन्थानां सैद्धान्तिकाध्ययनेन सह प्रायोगिकमध्ययनं करिष्यन्ति । पौरोहित्यस्य महत्वमर्थञ्च ज्ञातुं समर्थाः भविष्यन्ति । पौरोहित्यशास्त्रस्य सैद्धान्तिकतत्त्वानां परिचयकरणे सफलाः भविष्यन्ति । प्रायोगिकज्ञानस्य समाजस्योत्कर्षये लोककल्याणाय च अनुष्ठातुं समर्थाः भविष्यन्ति । पौरोहित्यसिद्धान्तस्य लौकिकसिद्धान्तेन सह तुलनां कर्तुं शक्यन्ति ।

शास्त्रीपाठ्यक्रमपरिणामाः (Course Outcomes For Shastri/B.A.)

➤ शास्त्री (त्रिवर्षीयस्नातक B.A.) पौरोहित्यशास्त्रपाठ्यक्रमस्यान्ते छात्रः –

पाठ्यक्रमः	पाठ्यक्रमपरिणामाः
पाठ्यक्रमः-1 (रुद्राष्टाध्यायी)	<p>CO 1- रुद्राष्टाध्यायीग्रन्थस्य विषये परिचयमवाप्य रुद्रभिषेकस्य विशेषतां वक्तुं शक्यति।</p> <p>CO 2- रुद्राष्टाध्यायीग्रन्थस्य विषयवस्तूनि व्यक्तीकर्तुं समर्थो भविष्यति।</p> <p>CO 3- रुद्राष्टाध्यायीग्रन्थस्य विषयान् अवबुद्ध्य व्याख्यायितुं शक्यति।</p> <p>CO 4- रुद्राष्टाध्यायीविषयकसिद्धान्तान् ज्ञात्वा प्रदर्शयितुं शक्यति।</p> <p>CO 5- रुद्राष्टाध्यायीविषयमवगम्य वर्णनपुरस्सरम् अनुप्रयोगे समर्थो भविष्यति।</p> <p>CO 6- रुद्राष्टाध्यायीविषयाणां प्रयोगं कर्तुं शक्यति।</p> <p>CO 7- रुद्राष्टाध्यायीविषयकसिद्धान्तानां विश्लेषणं कर्तुं सक्षमो भविष्यति।</p> <p>CO 8- पौरोहित्यशास्त्रस्य क्रमिकसोपानानि ज्ञातुं शक्यति।</p>
पाठ्यक्रमः-2 सम्प्रदायप्रबोधिनीशिक्षा	<p>CO 1- सम्प्रदायप्रबोधिनीशिक्षा ग्रन्थकारस्य विषये परिचयमवाप्य तेषां विशेषतां वक्तुं शक्यति।</p> <p>CO 2- वेदमन्त्राणां वर्णोच्चारण-हस्तसंचालनविधिरवगन्तुं शक्यति।</p> <p>CO 3- वेदमन्त्राणां वर्णोच्चारणस्य हस्तसंचालनस्य अनुप्रयोगे निपुणो भविष्यति।</p> <p>CO 4- यकारस्य जकारोच्चारणस्य मूर्धन्यषकारस्य खकारोच्चारणस्य विश्लेषणं कर्तुं शक्यति।</p> <p>CO 5- पाठकस्य गुण-दोषादिनिर्णये आकलयितुं शक्यति।</p> <p>CO 6- पाठकस्य गुण-दोषादीनां विवेचने निपुणो भविष्यति।</p> <p>CO 7- वर्णोच्चारण-हस्तसंचालनविचारश्चेति विषयाणां कथने दक्षो भविष्यति।</p> <p>CO 8- उदात्त-अनुदात्त-स्वरितश्चेति विषयाणां फलविचारणे कथने च सक्षमो भविष्यति।</p> <p>CO 9- उदात्त-अनुदात्त-स्वरितश्चेति विषयाणां फलविचारस्य तेषां विशेषतां कथयित्वा विश्लेषणं कर्तुं शक्यति।</p>

<p>पाठ्यक्रम:-3 (ग्रहशान्तिः)</p>	<p>CO 1- ग्रहशान्तिग्रन्थस्य विविधाङ्गानां परिचयं सम्प्राप्य तेषां विषये कथयितुं शक्यति। CO 2- ग्रहशान्तिमवगम्य तेषामनुप्रयोगे सक्षमो भविष्यति। CO 3- ग्रहशान्तिग्रन्थस्य ग्रन्थकारस्य च विषये परिचयमवाप्य तेषां विशेषतां वक्तुं शक्यति। CO 4- पौरोहित्यस्य सिद्धान्तानवगम्य विषयान् रेखांकितं कृत्वा वर्णने समर्थो भविष्यति। CO 5- पौरोहित्यस्य क्रमिकसोपानानि ज्ञातुं शक्यति। CO 6- ग्रहशान्तेः सिद्धान्तानवबुद्ध्य अभ्यासं कर्तुं शक्यति। CO 7- ग्रहशान्तिकौशलं समनुप्राप्य व्यावहारिकजीवने तस्यानुप्रयोगे दक्षो भविष्यति।</p>
<p>पाठ्यक्रम:-4 (पारस्करगृह्यसूत्रम्)</p>	<p>CO 1- - पारस्करगृह्यसूत्र ग्रन्थस्य ग्रन्थकारस्य च विषये परिचयमवाप्य तेषां विशेषतां वक्तुं शक्यति। CO 2- षोडशसंस्काराणां स्वरूपं चावगत्य तस्य विशेषतां कथयितुं समर्थो भविष्यति। CO 3- ग्रन्थोक्तदिशा विविधगृह्यसूत्रान् ज्ञात्वा तेषां विश्लेषणे समर्थो भविष्यति। CO 4-ग्रन्थोक्तप्रकारेण गृह्यसूत्रे प्रयुक्तसोपानानि परिज्ञाय तेषामनुप्रयोगे दक्षो भविष्यति। CO 5- ग्रन्थोक्तदिशा षोडशसंस्कारान् ज्ञात्वा तेषां समीक्षणे समर्थो भविष्यति। CO 6- नित्यनैमित्तिकहोमादिविषयान् परिज्ञाय व्यावहारिकजीवने तेषामनुप्रयोगे दक्षो भविष्यति। CO 7- षोडशसंस्कारादिसिद्धान्तानवबुद्ध्य अभ्यासं कर्तुं शक्यति। CO 8- विवाहसंस्कारविधानं ज्ञात्वा तस्य प्रयोगे समर्थो भविष्यति। CO 9- षोडशसंस्कारादिसिद्धान्तान् सम्बुद्ध्य तान् रेखांकितं कृत्वा वर्णने अनुप्रयोगे च दक्षो भविष्यति।</p>
<p>पाठ्यक्रम:-5 मुहूर्त्तचिन्तामणेः शुभाशुभनक्षत्रप्रकरणम्</p>	<p>CO 1- मुहूर्त्तचिन्तामणिग्रन्थस्य ग्रन्थकारस्य च विषये परिचयमवाप्य तेषां विशेषतां वक्तुं शक्यति। CO 2- तिथ्यादीनां विभिन्नसञ्ज्ञानां शुभाशुभत्वञ्च ज्ञात्वा तेषां समीक्षणे समर्थो भविष्यति। CO 3- तिथि-वार-नक्षत्र-योगादिभिर्निर्मितानां विभिन्नशुभाशुभयोगानां</p>

	<p>विषये परिज्ञाय व्यावहारिकजीवने तेषामनुप्रयोगे दक्षो भविष्यति।</p> <p>CO 4- आनन्दादियोग-भद्रादिविचारं सम्बुद्ध्य तान् रेखांकितं कृत्वा वर्णने अनुप्रयोगे च निपुणो भविष्यति।</p> <p>CO 5- नक्षत्राधिप-नक्षत्रसंज्ञा-ध्रुवादिगणानां च स्वरूपादिकमवगत्य तेषां विशेषतां कथयितुं समर्थो भविष्यति।</p> <p>CO 6- नक्षत्राधारितानां विभिन्नमुहूर्तानां ज्ञानमवाप्य तेषां व्यावहारिकजीवने प्रयोगे कुशलो भविष्यति।</p> <p>CO 7- कृष्याधारितविविधमुहूर्तानां ज्ञानेन कृषिक्षेत्रे तेषामनुप्रयोगं कर्तुं शक्यति।</p> <p>CO 8- नक्षत्राणां स्वरूपं तारकादिस्थितिञ्च ज्ञात्वा आकाशनिरीक्षणार्थं समुत्सुकाः ग्रहनक्षत्रादिवेधे निपुणो भविष्यन्ति।</p>
<p>पाठ्यक्रम:-6 प्रतिष्ठामहोदधि:</p>	<p>CO 1- प्रतिष्ठामहोदधिग्रन्थस्य ग्रन्थकारस्य च विषये परिचयमवाप्य तेषां विशेषतां वक्तुं शक्यति।</p> <p>CO 2- प्राणप्रतिष्ठाविषयकं ज्ञानमवाप्यप्राणप्रतिष्ठाकर्तुं समर्थो भविष्यति।</p> <p>CO 3- देव प्राणप्रतिष्ठापने सौम्यक्रूरदेव निर्णये समर्थो भूत्वा तान् श्रेणीबद्धं कर्तुं शक्यति।</p> <p>CO 4- देवप्राणप्रतिष्ठादिविषये सम्यगवगत्य अनुप्रयोगे दक्षो भविष्यति।</p> <p>CO 5- देवप्राणप्रतिष्ठाकार्ये शुभाशुभस्य विश्लेषणे निपुणो भविष्यति।</p> <p>CO 6- देवप्राणप्रतिष्ठाकार्यस्य विविधाङ्गानां व्यवस्थयितुं समर्थो भविष्यति।</p> <p>CO 7- देवप्राणप्रतिष्ठाकार्यगतसमस्यासु स्वाभिमतप्रदातुं दक्षो भविष्यति।</p>
<p>पाठ्यक्रम:-7 कुण्डमण्डपसिद्धिः</p>	<p>CO 1- ग्रन्थस्य ग्रन्थकारस्य च विषये परिचयमवाप्य तेषां विशेषतां वक्तुं शक्यति।</p> <p>CO2 -यज्ञभूमिचयनं-कुण्डमण्डपादिनिर्माणस्य विभिन्नतथ्यानवगनतुं शक्यति।</p> <p>CO 3- कुण्डमण्डपयज्ञशालालक्षणानवगत्यनिर्माणप्रयोगे च समर्थो भविष्यति।</p> <p>CO 4- कुण्डमण्डपयज्ञशालाविषये ज्ञानमवाप्य तेषां विश्लेषणे निपुणो भविष्यति।</p>

	<p>CO5-कुण्डमण्डपयज्ञशालाविषये तेषां निर्माणे प्रयोगे च स्वाभिमतप्रदातुं समर्थो भविष्यति।</p> <p>CO6- कुण्डमण्डपयज्ञशालालक्षणादिकं ज्ञात्वा तेषां स्वरूपचित्रांकने (डिजाईन) कुशलो भविष्यति।</p> <p>CO 7- कुण्डमण्डपयज्ञशालानिर्माणकर्मणि कुशलो भूत्वा व्यावहारिकजीवने प्रयोगं कर्तुं शक्यति।</p>
<p>पाठ्यक्रम:-8 यजुर्विधानसूत्रम्</p>	<p>CO 1- यजुर्विधानग्रन्थस्य ग्रन्थकारस्य च विषये परिचयमवाप्य तेषां विशेषतां वक्तुं शक्यति।</p> <p>CO 2-यजुर्विधानग्रन्थस्य लक्षणानि विज्ञाय तेषां महत्त्वमवगन्तुं शक्यति।</p> <p>CO 3- यजुर्विधानग्रन्थस्य विवेचनं कर्तुं कुशलो भविष्यति।</p> <p>CO 4- यजुर्विधानग्रन्थस्य सम्बन्धविषये अनुप्रयोगे च समर्थो भविष्यति।</p> <p>CO 5-यजुर्विधानग्रन्थस्य विभिन्नविषयाणां ज्ञानं प्राप्स्यति।</p> <p>CO 6- यजुर्विधानग्रन्थस्य विभिन्नविषयाणां ज्ञानमवाप्य तेषां निरूपणे प्रयोगे च दक्षो भविष्यति।</p> <p>CO 7- यजुर्विधानग्रन्थस्य अनुप्रयोगे समर्थो भूत्वा पौरोहित्यकर्मणि तेषां प्रयोगं कर्तुं शक्यति।</p>
<p>पाठ्यक्रम:-9 कात्यायनश्रौतसूत्रम्</p>	<p>CO 1- कात्यायनश्रौतसूत्रस्य ग्रन्थस्य ग्रन्थकारस्य च विषये ज्ञात्वा विभिन्नतथ्यानामाकलनं कृत्वा तेषां महत्त्वमवगन्तुं शक्यति।</p> <p>CO 2-श्रौतयागादिविधविषयाणां अधिकारिनिरूपण-यागाधिकाररनधिकार-यागस्वरूपविषये ज्ञात्वा प्रयोगे च दक्षो भविष्यति।</p> <p>CO 3-श्रौतयागादिविषयान् ज्ञात्वा व्यावहारिकजीवने तेषां प्रयोगं कर्तुं शक्यति।</p> <p>CO 4- श्रौतकर्मणि निषिद्धकर्मणां परिहारपुरस्सरं विज्ञाय तेषां परीक्षणं कर्तुं समर्थो भविष्यति।</p> <p>CO 5- श्रौतसूत्रज्ञानेन व्यावहारिकक्षेत्रे तेषामनुप्रयोगं कर्तुं शक्यति।</p> <p>CO 6- पिण्डपितृयज्ञाऽग्निमन्थनं गार्हपत्याधानं च विज्ञाय तेषां निरूपणे प्रयोगे च निपुणो भविष्यति।</p> <p>CO 7- वरुणप्रघास- यूपस्याभिमन्त्रणं-स्विष्टकृदवनादिकं विज्ञाय व्यावहारिकक्षेत्रे अनुप्रयोगे समर्थो भविष्यति।</p>

	CO 8- अग्निहोत्र-दर्शपौर्णमास-सोमयागादिविषये विभिन्नतथ्यानामाकलनङ्कृत्वा श्रौतयागाकर्तुं दक्षो भविष्यति।
पाठ्यक्रम:-10 (श्राद्धसंग्रह/श्राद्धविवेकः)	CO 1- श्राद्धसंग्रहग्रन्थस्य ग्रन्थकारस्य विषये परिचयमवाप्य तेषां विशेषतां वक्तुं शक्यति। CO 2- श्राद्धस्य शास्त्रीयविधिं विज्ञाय तेषां विशेषतामभिवर्णनं कर्तुं समर्थो भविष्यति। CO 3-पूजनाद्द्यभिमन्त्रणमपात्रकपार्वणादिकं च ज्ञात्वा तेषामनुप्रयोगे समर्थो भविष्यति। CO 4- मातृदशगात्र-साम्बत्सरिकैकोद्दिष्टश्राद्धादिकं विज्ञाय तेषामाकलनं विवेचनां च कर्तुं शक्यति। CO 5- सपिण्डकनान्दीश्राद्धं-जीवश्राद्धं-सपिण्डश्राद्धप्रयोगादिकं ज्ञात्वा श्राद्धविधिसम्पादनाय निपुणो भविष्यति। CO 6- श्राद्धविधिं विज्ञाय तेषामाकलने परीक्षणे च कुशलो भविष्यति। CO 7- श्राद्धादिविषयाणां वर्णने विश्लेषणे च समर्थो भविष्यति। CO8- श्राद्धस्य विविधविधीनामाकलनं च कर्तुं शक्यति। CO 9- पितृसद्गतिविषये च चिन्तनमनुमानं च कर्तुं समर्थो भविष्यति। CO 10- श्राद्धसम्बन्धीभ्रान्तिनिवारयितुं दक्षो भविष्यति।
पाठ्यक्रम:-11 मन्त्रार्थदीपिका	CO 1- ग्रन्थकारस्य विषये परिचयमवाप्य तेषां विशेषतां वक्तुं शक्यति। CO 2-स्नानादिमन्त्रेभ्यःसंध्यापर्यन्तमन्त्रार्थज्ञानं प्राप्स्यति। CO 3- तर्पण- श्राद्धीयसूत्र-षडंगरुद्री-अप्प्रतिरथसूक्त-सूर्यसूक्त-शतरुद्रीयविषयाणांव्याख्या कर्तुं शक्यति। CO 4- शान्तिमन्त्र-वैवाहिकमन्त्र-चातुर्थीकर्म-अन्नप्राशन-चूडाकरण-बर्हिहोम-स्वस्त्ययन-विनायकादिपंचकमन्त्रविषयेऽनुप्रयोगे च सक्षमो भविष्यति। CO 5- मन्त्रार्थविधिं विज्ञाय विविधमन्त्राणां तुलनां च कृत्वा विश्लेषणे कुशलो भविष्यति। CO 6- मन्त्रार्थस्य समुचितविधिचयने दक्षो भविष्यति।

श्रीलालबहादुरशास्त्रीराष्ट्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः
(केन्द्रीयविश्वविद्यालयः)

बी-4, कुतुबसांस्थानिकक्षेत्रम्, नवदेहली – 110016

2022-23

अधिगमपरिणामाः (Learning Outcome)

संकायः - वेदवेदांगपीठम्

कक्षा- शास्त्री

सत्रम्- प्रथमम्

विभागः- पौरोहित्यम्

पत्रम्- सीसी -1

ग्रन्थनाम- रुद्राष्टाध्यायी (प्रथमोऽध्यायतः चतुर्थोऽध्यायपर्यन्तम्), सम्प्रदायप्रबोधिनीशिक्षा (सम्पूर्णा)

इकाई	पाठ्यांशः (विषयवस्तु)	अधिगमपरिणामाः (Learning Outcome)	क्रेडिट	होरा (Hours)	अङ्काः
01	1.1 रुद्राष्टाध्यायी प्रथमोऽध्यायः (शिवसंकल्पसूक्तम्), 1.2 सम्प्रदायप्रबोधिनीशिक्षा 1.2 रुद्राभिषेकस्य स्वरूपम् 1.3 रुद्राभिषेकस्य उद्देश्यम् 1.4 रुद्राभिषेकस्य आवश्यकता महत्त्वं च 1.5 (सम्प्रदायप्रबोधिनीशिक्षा) हस्तस्वरज्ञानम्	रुद्राष्टाध्यायी, सम्प्रदायप्रबोधिनीशिक्षा इत्युभयोः, ग्रन्थस्य ग्रन्थकारस्य च विषये परिचयमवाप्य तेषां विशेषतां वक्तुं शक्यति। रुद्राभिषेकस्य स्वरूपं विज्ञाय विश्लेषणं कर्तुं शक्यति। रुद्राभिषेकस्यस्योद्देश्यम् आवश्यकतां महत्त्वञ्चावगम्य अध्ययने प्रवृत्तो भविष्यति। हस्तस्वरज्ञानमवाप्य हस्तस्वरसंचालने	1	15	20

	<p>उपक्रमः, शिक्षाप्रयोजनम्</p> <p>वेदाध्ययने साधारणधर्माः</p> <p>हस्तस्थापनम्</p> <p>वर्णोच्चारणे स्थितिः</p> <p>उच्चारणधर्माः</p> <p>पाठदोषाः</p> <p>पाठकगुणाः</p> <p>पाठकदोषाः</p> <p>वेदाध्ययनक्रमः</p> <p>संस्था (सन्था) स्वरूपम्</p> <p>गुणिनी (गुन्नी) स्वरूपम्</p> <p>चर्चा-स्वाध्याय-स्वरूपम्</p> <p>पट्टिका-पट्ट-स्वरूपम्</p> <p>स्वाध्यायारम्भविधिः</p> <p>स्वाध्यायसमाप्तिविधिः</p>	<p>तेषामनुप्रयोगे निपुणो भविष्यति।</p> <p>उपक्रमं, शिक्षाप्रयोजनञ्च विज्ञाय</p> <p>तेषामनुप्रयोगे दक्षो भविष्यति।</p> <p>वेदाध्ययनस्य साधारणधर्मान् ज्ञात्वा अध्ययने प्रवृत्तो भविष्यति।</p> <p>हस्तसञ्चालनज्ञानमवाप्य हस्तस्वरसञ्चालने समर्थो भविष्यति।</p> <p>वर्णोच्चारणे, उदात्तनुदात्तस्वरितस्वरे हस्तचालनं तथा वर्णोच्चारणे कुशलो भविष्यति।</p> <p>पाठदोषाः, पाठकगुणाः, पाठकदोषाः, वेदाध्ययन क्रमश्चेति विषयान् ज्ञात्वा वेदाध्ययने निपुणो भविष्यति।</p> <p>संस्था (सन्था) स्वरूपम्, गुणिनी (गुन्नी) स्वरूपम्, चर्चा-स्वाध्याय-स्वरूपम्, पट्टिका-पट्ट-स्वरूपञ्च विज्ञाय स्वाध्याय कर्तुं शक्यति।</p> <p>स्वाध्यायारम्भविधिमवाप्य स्वाध्यायारम्भे समर्थो भविष्यति।</p> <p>स्वाध्यायसमाप्तिविधिं विज्ञाय स्वाध्यायसमाप्त-कर्तुं शक्यति।</p>			
--	---	---	--	--	--

02	<p>द्वितीयोऽध्यायः(पुरुषसूक्तम्),वर्णोच्चारणम् (सम्प्रदायप्रबोधिनीशिक्षा) हरिः ॐ स्वरविचारः स्वराणां हस्तेन ज्ञापनम् हस्तेन स्वरप्रदर्शने साधारणनियमाः हस्तस्वरमहिमा हस्तदोषाः स्वराणां हस्तेन प्रदर्शनस्थानानि हस्तचालनसीमा स्वरप्रकरणम् उदात्तादिस्वराङ्कनप्रकारः उदात्तस्य प्रचयस्य च ज्ञापनम् स्वरित लेखनम् अनुदात्तलेखनम्</p> <p>त्रैस्वर्यव्यवस्था उदात्ते हस्तप्रदर्शनं भेदाश्च अनुदात्ते हस्तप्रदर्शनं भेदाश्च हस्तप्रदर्शनतः स्वरितभेदाः स्वरितेषु हस्तप्रदर्शनम्</p> <p>कण्ठतः स्वरबोधनम्</p>	<p>रुद्राष्टाध्यायी इति ग्रन्थस्य द्वितीयोऽध्यायस्य वेदमन्त्रोच्चारणे समर्थो भविष्यति। . हरिः ॐ स्वरविचारविषयमवाप्य तस्य प्रयोगकर्तुं शक्यति। . स्वराणां हस्तेन ज्ञापनम् ,हस्तेन स्वरप्रदर्शने साधारणनियमाः, हस्तस्वरमहिमा, हस्तदोषाः,स्वराणां हस्तेन प्रदर्शनस्थानानि, हस्तचालनसीमा चेति विषयानवगम्य हस्तस्वरसञ्चालनविषये क्षमो भविष्यति। उदात्तादिस्वराङ्कनप्रकारः,उदात्तस्य प्रचयस्य च ज्ञापनम्, स्वरितलेखनम्,अनुदात्तलेखनञ्चेति विषयानवगम्य स्वरज्ञापने लेखने च दक्षो भविष्यति। उदात्तादिस्वरविषयं ज्ञात्वा तस्य प्रयोगे समर्थो भविष्यति। वेदमन्त्रोच्चारणस्य प्रविधिं ज्ञात्वा त्रैस्वर्यव्यवस्था उदात्ते हस्तप्रदर्शनं भेदाश्च, अनुदात्ते हस्तप्रदर्शनं भेदाश्च, हस्तप्रदर्शनतः स्वरितभेदाः,स्वरितेषु हस्तप्रदर्शनञ्चेति विषयानवगम्य तेषामनुप्रयोगे क्षमो भविष्यति। कण्ठतः स्वरबोधनम्, सम्प्रदायमहिमां च</p>	1	15	20
----	---	--	---	----	----

	सम्प्रदायमहिमा च	विज्ञाय अनुप्रयोगे समर्थो भविष्यति।			
03	<p>तृतीयोऽध्यायः(अप्रतिरथसूक्तम्),</p> <p>वर्णोच्चारणप्रकरणम्</p> <p>शिक्षाशास्त्रोपयोगः सम्प्रदायज्ञानम् एतच्छिक्षाविषयः संहिताया लेखन-मुद्रणस्वरूपम् पूर्वरूपचिन्हं विवृत्तिः विरामस्थानानि मात्राकालः</p> <p>ऋकारस्य रेकारोच्चारणम् अनुस्वारस्य लेखनं, भेदाः, हस्तमुद्राश्च अनुस्वारोच्चारणम् विसर्गस्य लेखनं भेदाः हस्तमुद्राश्च विसर्गोच्चारणम्</p> <p>अवसानगतवर्णोच्चारणं हस्तमुद्राश्च</p>	<p>रुद्राष्टाध्यायी इति ग्रन्थस्य अप्रतिरथसूक्तस्य सस्वरपाठकर्तुं समर्थो भविष्यति। वर्णोच्चारणप्रकरणमवगम्य अनुप्रयोगे दक्षो भविष्यति।</p> <p>सम्प्रदायज्ञानम् एतच्छिक्षाविषयं,संहिताया लेखन-मुद्रणस्वरूपम्, पूर्वरूपचिन्हं विवृत्तिं च विज्ञाय तेषाम् अनुप्रयोगे कुशलो भविष्यति।</p> <p>विरामस्थानानि ज्ञात्वा मन्त्रोच्चारणे विराम कर्तुं शक्यति। मात्राकालमवगम्य समुचितमात्राकाले मन्त्रोच्चारणं कर्तुं शक्यति।</p> <p>ऋकारस्य रेकारोच्चारणम् ,अनुस्वारस्य लेखनं, भेदाः,हस्तमुद्राश्च,अनुस्वारोच्चारणम् विसर्गस्य लेखनं,भेदाः,हस्तमुद्राश्च,विसर्गोच्चारणश्च विषयानवगम्य तेषाम् अनुप्रयोगे निपुणो भविष्यति।</p> <p>अवसानगतवर्णोच्चारणं हस्तमुद्राश्च, रङ्गस्य लेखनमुच्चारणं च ,रङ्गे हस्तमुद्राश्च</p>	1	15	20

	<p>रङ्गस्य लेखनमुच्चारणं च रङ्गे हस्तमुद्रा यकारस्य जकारोच्चारणम् रलयोः सैकारोच्चारणम् वकारे विशेषलेखनं, भेदाः, उच्चारणं च वर्णान्तरस्य द्वित्वमुच्चारणं च</p> <p>षकारस्य खकारोच्चारणम् ज्ञवर्णोच्चारणम् गौड-दक्षिणात्योच्चारणविशेषाः यमबोधः दीर्घपाठस्थितिः</p>	<p>ज्ञात्वा तेषाम् अनुप्रयोगे समर्थो भविष्यति। यकारस्य जकारोच्चारणम्, रलयोः सैकारोच्चारणम्, वकारे विशेषलेखनं, भेदाः, उच्चारणं च, वर्णान्तरस्य द्वित्वमुच्चारणं च विज्ञाय तेषाम् अनुप्रयोगे निपुणो भविष्यति।</p> <p>षकारस्य खकारोच्चारणम्, ज्ञवर्णोच्चारणम् गौड-दक्षिणात्योच्चारणविशेषाः, यमबोधः दीर्घपाठस्थितिश्चेत्यादि विषयानवगम्य तेषामनुप्रयोगे क्षमो भविष्यति।</p>			
04	<p>चतुर्थोऽध्यायः(सूर्यसूक्तम्)मन्त्रोच्चारणम् विशेषप्रकरणम् कण्डिका-मन्त्रयोर्भेदः आर्षी संहिता, विशेषश्च गायत्रीमन्त्रे विशेषः मन्त्रब्राह्मणस्वरभेदनिर्देशः ब्राह्मणभागस्य बृहत्वं तदद्ध्ययनस्थितिश्च पूर्णशाखाध्ययनाक्षेपपरिहारः पदपाठस्वरूपम्</p>	<p>रुद्राष्टाध्यायी इति ग्रन्थानुसारेण मन्त्रोच्चारणम् कर्तुं शक्यति। विशेषप्रकरणम्, कण्डिका-मन्त्रयोर्भेदः आर्षी संहिता, गायत्रीमन्त्रे विशेषः मन्त्रब्राह्मणस्वरभेदनिर्देशः, ब्राह्मणभागस्य बृहत्वं तदद्ध्ययनस्थितिश्च, पूर्णशाखाध्ययनाक्षेपपरि हारः, पदपाठस्वरूपश्चेत्यादि विषयानवगम्य तेषामनुप्रयोगे परीक्षणे च समर्थो भविष्यति।</p>	1	15	20

	<p>पदपाठे गलत्पदानि पदपाठे गलदृचः क्रमपाठस्वरूपम् क्रमपाठे सङ्क्रमसन्धिः विकृतिपाठाः पाठानां साम्प्रदायिकाभ्यसनग्रन्थः गुरुपरम्परायाः समाश्रयः एतच्छिक्षान्यूनतापरिहारः विनयः प्रसादनम्</p>	<p>पदपाठे गलत्पदानि, पदपाठे गलदृचः क्रमपाठस्वरूपम्, क्रमपाठे सङ्क्रमसन्धिं च ज्ञात्वा तेषाम् अनुप्रयोगे कुशलो भविष्यति।</p> <p>विकृतिपाठाः, पाठानां साम्प्रदायिकाभ्यसनग्रन्थः, गुरुपरम्परायाः समाश्रयः, एतच्छिक्षान्यूनतापरिहारः, विनयः प्रसादनञ्चेत्यादि विषयानवगम्य तेषाम् अनुप्रयोगे परीक्षणे च समर्थो भविष्यति।</p>			
05	5.1 अनुशिक्षण/आन्तरिकमूल्यांकनम्	<p>अनुशिक्षणमाध्यमेन क्लिष्टविषयवस्तूनि सम्यगवगम्य तेषां विश्लेषणे क्षमो भविष्यति। आन्तरिकमूल्यांकनेन प्राप्तज्ञानस्य परीक्षणं कृत्वा आत्मविश्लेषणे समर्थो भविष्यति।</p>	Non Credit	15	20

संकाय- वेदवेदांग पीठ
कक्षा- शास्त्री

सत्रम्- प्रथम

विभाग- पौरोहित्यम्
पत्रम्- सीसी-2

ग्रन्थनाम – ग्रहशान्तिः

इकाई	पाठ्यांशः (विषयवस्तु)	अधिगमपरिणामाः (Learning Outcome)	क्रेडिट	होरा (Hours)	अङ्काः
01	1.1 श्रीगणेशाम्बिकापूजनम् 1.2 षोडशोपचारविधिः 1.3 विशेषार्घ्यविधिः	श्रीगणेशाम्बिकापूजनम्, षोडशोपचारविधिं, विशेषार्घ्यविधिं च विज्ञाय तेषामनुप्रयोगे समर्थो भविष्यति।	1	15	20
02	2.1 कलशस्थापनम् 2.2 पुण्याहवाचनम्	कलशस्थापनविषयानवगम्य तेषां प्रयोगे च क्षमो भविष्यति। पुण्याहवाचनमविधिं ज्ञात्वा अनुप्रयोगे दक्षो भविष्यति।	1	15	20
03	3.1 षोडशमातृकापूजनम् 3.2 सप्तघृतमातृकापूजनम् 3.3 आयुष्यमन्त्रजपम् 3.4 नान्दीश्राद्धम् 3.5 आचार्यादिवरणम्	ग्रहशान्तिविषये षोडशमातृकादिपूजनं अवगम्य तेषां प्रयोगे च क्षमो भविष्यति। सप्तघृतमातृकापूजनं विज्ञाय पूजनप्रयोगे समर्थो भविष्यति। आयुष्यमन्त्रजपमवाप्य आयुष्यमन्त्रजपे कुशलो भविष्यति। नान्दीश्राद्धम् ज्ञात्वा अनुप्रयोगे समर्थो भविष्यति। आचार्यादिवरणं विज्ञाय अनुप्रयोगे दक्षो भविष्यति।	1	15	20

04	4.1 दिग्रक्षणम् 4.2 सर्वतोभद्रदेवतापूजनम्	दिग्रक्षणे समर्थो भविष्यति। सर्वतोभद्रदेवतापूजनं विज्ञाय अध्ययनं प्रति रुचिः भविष्यति। ग्रहशान्तिकर्मणि तेषामनुप्रयोगे क्षमो भविष्यति।	1	15	20
05	5.1 अनुशिक्षण/आन्तरिकमूल्यांकनम्	अनुशिक्षणमाध्यमेन क्लिष्टविषयवस्तूनि सम्यगवगम्य तेषां विश्लेषणे क्षमो भविष्यति। आन्तरिकमूल्यांकनेन प्राप्तज्ञानस्य परीक्षणं कृत्वा आत्मविश्लेषणे समर्थो भविष्यति।	Non Credit	15	20

संकाय- वेदवेदांग पीठ

विभाग- पौरोहित्यम्

कक्षा- शास्त्री

सत्रम्- द्वितीयम्

पत्रम्- सीसी-3

ग्रन्थनाम- रुद्राष्टाध्यायी (पञ्चमोऽध्यायतःशान्त्याध्यायपर्यन्तम्)

इकाई	पाठ्यांशः (विषयवस्तु)	अधिगमपरिणामाः (Learning Outcome)	क्रेडिट	होरा (Hours)	अङ्काः
01	1.1 पञ्चमोऽध्यायः(आदितः33 मन्त्रं यावत्) 1.2 रुद्रसूक्तम्	मन्त्राणां सस्वरमुच्चारणं तथा प्रयोगं च कर्तुं शक्यति। रुद्राभिषेकविधिं ज्ञात्वा तस्यानुप्रयोगे क्षमो भविष्यति। रुद्रसूक्तं विज्ञाय प्रयोगं विश्लेषणं च कर्तुं शक्यति।	1	15	20
02	2.1 पञ्चमोऽध्यायः(34-66) मन्त्रं	मन्त्राणां सस्वरमुच्चारणं तथा प्रयोगं विश्लेषणं च कर्तुं शक्यति।	1	15	20

	यावत्	रुद्राभिषेकविधिं ज्ञात्वा तस्यानुप्रयोगे क्षमो भविष्यति।			
03	3.1 षष्ठोऽध्यायः(सोमसूक्तम्) 3.2 सप्तमोऽध्यायः 3.3 अष्टमोऽध्यायः(18 मन्त्रं यावत्)	सस्वरं सोमसूक्तं ज्ञात्वा तस्योपयोगं कर्तुं शक्यति। सस्वरं सप्तमोऽध्यायं विज्ञाय तेषानुप्रयोगे क्षमो भविष्यति। सस्वरं चमकानुवाकं विज्ञाय तेषां विश्लेषणे दक्षो भविष्यति। रुद्राभिषेकविधिं ज्ञात्वा तस्यानुप्रयोगे क्षमो भविष्यति।	1	15	20
04	4.1 अष्टमोऽध्यायस्य (19 मन्त्रतःसमाप्तिं यावत् 4.2 शान्त्याध्यायः	रुद्राभिषेकविधिं ज्ञात्वा तस्यानुप्रयोगे क्षमो भविष्यति। शान्त्याध्यायं ज्ञात्वा,शान्तिपाठकर्तुं समर्थो भविष्यति।	1	15	20
05	5.1 अनुशिक्षण/ आन्तरिकमूल्यांकनम्	अनुशिक्षणमाध्यमेन क्लिष्टविषयवस्तूनि सम्यगवगम्य तेषां विश्लेषणे क्षमो भविष्यति। आन्तरिकमूल्यांकनेन प्राप्तज्ञानस्य परीक्षणं भूत्वा आत्मविश्लेषणे समर्थो भविष्यति।	Non Credit	15	20

ग्रन्थनाम- ग्रहशान्तिः (देवताविशेषत आशीर्वादपर्यन्तम्)

इकाई	पाठ्यांशः (विषयवस्तु)	अधिगमपरिणामाः (Learning Outcome)	क्रेडिट	होरा (Hours)	अङ्काः
01	<p>1.1 देवताविशेषः</p> <p>1.2 प्रधानकलशस्थापनम्</p> <p>1.3 अग्न्युत्तारणविधिः</p> <p>1.4 प्रधानमूर्ति-प्राणप्रतिष्ठा</p> <p>1.5 पञ्चभूसंस्कारः</p> <p>1.6 अग्निस्थापनम्</p> <p>1.7 सूर्यादिग्रहाणां स्थापनं पूजनं च</p> <p>1.8 अधिदेवता स्थापनं पूजनं च</p>	<p>देवताविशेषविषये परिचयमवाप्य तेषां विशेषतां वक्तुं शक्यति।</p> <p>प्रधानकलशस्थापनविधौ समर्थो भविष्यति।</p> <p>अग्न्युत्तारणविधिसम्पादने तेषामनुप्रयोगे दक्षो भविष्यति।</p> <p>प्रधानमूर्ति-प्राणप्रतिष्ठासम्पादने निपुणो भविष्यति।</p> <p>पञ्चभूसंस्कारे अग्निस्थापने च निपुणो भविष्यति।</p> <p>सूर्यादिग्रहाणां स्थापने, अधिदेवता स्थापने पूजने च दक्षो भविष्यति।</p>	1	15	20
02	<p>2.1 प्रत्यधिदेवतास्थापनं पूजनं च</p> <p>2.2 विनायकादि-पञ्चलोकपालदेवता-वास्तोष्पति-क्षेत्रपालदेवतास्थापनं पूजनं च</p> <p>2.3 दशदिक्पालादीनामावाहनं पूजनं च</p>	<p>प्रत्यधिदेवतास्थापने पूजने च निपुणो भविष्यति।</p> <p>विनायकादि-पञ्चलोकपालदेवता-वास्तोष्पति-क्षेत्रपालदेवतास्थापने पूजने च दक्षो भविष्यति।</p> <p>दशदिक्पालादीनामावाहनं पूजनं च ज्ञात्वा तेषां प्रयोगे क्षमो भविष्यति।</p>	1	15	20

	<p>2.4 असंख्यात-रुद्रकलशस्थापनं पूजनं च</p> <p>2.5 कुशकण्डिकाकरणम्</p> <p>2.6 आवाहित-देवानां हवनम्</p>	<p>असंख्यात-रुद्रकलशस्थापनं पूजनं च विज्ञाय तेषामनुप्रयोगे दक्षो भविष्यति। कुशकण्डिकाज्ञाने होमादिसम्पादने समर्थो भविष्यति। आवाहित-देवानां कृते होमस्तथा हवनविषये ज्ञानमवाप्य तेषां प्रयोगे कुशलो भविष्यति।</p>			
03	<p>3.1 प्रधानहोमः</p> <p>3.2 सर्वतोभद्रमण्डलस्थ-देवानां हवनम्</p> <p>3.3 स्विष्टकृत- हवनम्</p> <p>3.4 भूरादिनवाहुतयः</p> <p>3.5 एकतन्त्रेणदशदिक्पालादीनां बलिदानम्</p> <p>3.6 ग्रहाणां बलिदानम्</p> <p>3.7 गणपत्यादि-पञ्चलोकपालानां बलिदानम्</p> <p>3.8 सूर्यादिग्रहाणामेकतन्त्रेण बलिदानम्</p> <p>3.9 क्षेत्रपालबलिदानम्, बलिदानसंकल्पः, पूर्णाहुतिः</p>	<p>प्रधानहोमस्य ज्ञानमवाप्य प्रयोगं कर्तुं शक्यति। सर्वतोभद्रमण्डलस्थ-देवानां कृते होमस्तथा हवनज्ञाने तेषामनुप्रयोगे दक्षो भविष्यति। स्विष्टकृत- हवनम् ज्ञात्वा तेषामुपयोगं कर्तुं शक्यति। भूरादिनवाहुतीनां ज्ञानं, एकतन्त्रेणदशदिक्पालादीनां बलिदानम्, पूर्णाहुतिं च विज्ञाय तेषां प्रयोगे निपुणो भविष्यति।</p>	1	15	20
04	<p>4.1 वसोद्धाराहवनम्</p> <p>4.2 ब्रह्मणे पूर्णपात्रदानम्</p> <p>4.3 श्रेयोदानम्</p> <p>4.4 आचार्यादीन् दक्षिणादानम्</p>	<p>वसोद्धाराहवनं विज्ञाय अनुप्रयोगे क्षमो भविष्यति। ब्रह्मणे पूर्णपात्रदानविषयं ज्ञात्वा प्रयोगकर्तुं समर्थो भविष्यति। श्रेयोदानविषये ज्ञानं प्राप्य प्रयोगकर्तुं क्षमो भविष्यति। आचार्यादीन् दक्षिणादानम्,</p>	1	15	20

	<p>4.5 ब्राह्मणभोजनसंकल्पः 4.6 उत्तरपूजनम् 4.7 आचार्यायप्रधानपीठदिदानम्</p> <p>4.8 अभिषेकः</p> <p>4.9 घृतच्छायापात्रदानम्, भूयसीदक्षिणा संकल्पः, आवाहितदेवतानां विसर्जनम्, क्षमाप्रार्थना, तिलकाशीर्वादः</p>	<p>ब्राह्मणभोजनसंकल्पः, उत्तरपूजनम्, आचार्यायप्रधानपीठदिदानम्, अभिषेकं च विज्ञाय तेषां प्रयोगे समर्थो भविष्यति। अभिषेकं विज्ञाय तेषां प्रयोगे समर्थो भविष्यति।</p> <p>घृतच्छायापात्रदान- भूयसीदक्षिणा संकल्प-आवाहितदेवतानां विसर्जन-क्षमाप्रार्थना- तिलकाशीर्वादादिविषयान् च ज्ञात्वा तेषामनुप्रयोगे निपुणो भविष्यति ।</p>			
05	5.1 अनुशिक्षण/आन्तरिकमूल्यांकनम्	<p>अनुशिक्षणमाध्यमेन क्लिष्टविषयवस्तूनि सम्यगवगम्य तेषां विश्लेषणे क्षमो भविष्यति। आन्तरिकमूल्यांकनेन प्राप्तज्ञानस्य परीक्षणं कृत्वा आत्मविश्लेषणे समर्थो भविष्यति।</p>	Non Credit	15	20

ग्रन्थनाम- पारस्करगृह्यसूत्रम्

इकाई	पाठ्यांशः (विषयवस्तु)	अधिगमपरिणामाः (Learning Outcome)	क्रेडिट	होरा	अङ्काः
01	<p>ग्रन्थपरिचयः, ग्रन्थकारस्य परिचयः मंगलाचरणम्, स्थालीपाकः, कुशक ण्डिका, आवसथ्याधान विधिः, पुनराधानपुन राधेययोर्निमित्तालनि , अर्घ्यदानपात्रम्, अर्घ्य विधिः (मधुपर्कः), वि वाहविधिः, पाकयज्ञाः, विवाहेनक्षत्रविचारः, वर्णानुक्रमेग्रन्थोपक्रमः , वर्णानुक्रमेण विवाहः, वस्त्रपरिधान म्, कन्यादानविधानम् , परस्परसमीक्षणम्, आ धारणविधिः, जयाहोम विधिः, अभ्यातानहोम विधिः, लाजाहोमवि धिः</p>	<p>ग्रन्थ-ग्रन्थकारयोः परिचयमवाप्य व्याख्यातुं शक्यति।</p> <p>स्थालीपाक-कुशकण्डिका-आवसथ्याधान-पुनराधानपुनराधेययोर्निमित्तालनि विधिविषये वक्तुं शक्यति।</p> <p>अर्घ्यविधिं (मधुपर्कः), विवाहविधिं पाकयज्ञविधिं च विज्ञाय प्रयोगं कर्तुं शक्यति।</p> <p>विवाहेनक्षत्रविचारान् परिज्ञाय तेषामनुप्रयोगे क्षमो भविष्यति।</p> <p>कन्यादानविधानम्, परस्परसमीक्षणम्, जयाहोमविधिं, अभ्यातानहोमविधिं, ला जाहोमविधिं च विज्ञाय तेषामनुप्रयोगे निपुणो भविष्यति।</p>	1	15	20

02	<p>साङ्गुष्ठपाणिग्रहणम्, शिलारोहणम्,गाथा गानम्,प्रदक्षिणाविधा नम् ,सप्तपदीक्रमः,अभिषे चनम् सूर्यदर्शनम्,हृदयाल म्भनम्,अभिमन्त्रणम्, अनुगुप्तागार गमनम्,ग्रामवचनम् (ग्रामवृद्धा- वचनानुसारेण लोकाचारः),दक्षिणा, ध्रुवदर्शनम् सिन्दूरदानम्</p>	<p>विवाहाङ्गभूतकर्माणि विज्ञाय विवाहप्रयोगे साङ्गुष्ठपाणिग्रहणे निपुणो भविष्यति। शिलारोहणम्,गाथागानम्,प्रदक्षिणाविधानञ्च विज्ञाय तेषामनुप्रयोगे निपुणो भविष्यति । विवाहसंस्कारे सप्तपदीक्रममभिषेचनञ्च ज्ञात्वा तेषामनुप्रयोगे क्षमो भविष्यति। सूर्यदर्शनम्,हृदयालम्भनम्,अभिमन्त्रणम्,अनुगुप्तागार (कोहवर) गमनम्,ग्रामवचनम् (ग्रामवृद्धा-वचनानुसारेण लोकाचारः),दक्षिणा,ध्रुवदर्शनम् सिन्दूरदानञ्चेति विषयानवगत्य तेषामनुप्रयोगे दक्षो, भविष्यति।</p>	1	15	20
03	<p>ब्रह्मचर्यविधानम्,नित्यहो मविधिः,नैमित्तिकहोमवि धिः,वध्वाभंगृहे प्रथमगमने कर्म (प्रायश्चित्तिः),चतुर्थीकर्म</p>	<p>ब्रह्मचर्यविधानम्,नित्यहोमविधिं,नैमित्तिकहोमविधिं,वध्वाभंगृहे प्रथमगमने कर्म (प्रायश्चित्तिः),चतुर्थीकर्म विधिं परिज्ञाय व्यवहारे प्रयोगे दक्षो भविष्यति। गर्भाधानम्)पक्षादिकर्म (दर्शपूर्णमासस्थालीपाकं)गर्भधारणायनस्तविधिं,पुंसवनम् कर्तुं क्षमो भविष्यति। पुंसवनम्,सीमन्तोन्नयनम्,सोष्यन्तीकर्म (सुखप्रसवार्यकर्म)</p>	1	15	20

	(गर्भाधानम्)पक्षादिकर्म (दर्शपूर्णमासस्थालीपाकः)गर्भधारणायनस्तविधिः, पुंसवनम्,सीमन्तोन्नयनम् ,सोष्यन्तीकर्म (सुखप्रसवार्यकर्म)	च ज्ञात्वा अनुप्रयोगे दक्षो भविष्यति।			
04	जातकर्म,नामकरणम्,ब हिनिष्क्रमणम्,सूर्यावलो कनम्,प्रोष्यागतस्यकर्म,पु त्रादिदर्शनविधिः,अन्नप्रा शनम्,	जातकर्म,नामकरणम्,बहिनिष्क्रमणम्,सूर्यावलोकनम्,प्रोष्यागतस्य कर्म,पुत्रादिदर्शनविधिं च, ज्ञात्वा तेषामनुप्रयोगे निपुणो भविष्यति। अन्नप्राशनविधिं ज्ञात्वा अनुप्रयोगे समर्थो भविष्यति।	1	15	20
05	5.1 अनुशिक्षण/आन्तरिकमू ल्यांकनम्	अनुशिक्षणमाध्यमेन क्लिष्टविषयवस्तूनि सम्यगवगम्य तेषां विश्लेषणे क्षमो भविष्यति। आन्तरिकमूल्यांकनेन प्राप्तज्ञानस्य परीक्षणं कृत्वा आत्मविश्लेषणे समर्थो भविष्यति।	Non Credit	15	20

ग्रन्थनाम- प्रतिष्ठामहोदधिः

इकाई	पाठ्यांशः (विषयवस्तु)	अधिगमपरिणामाः (Learning Outcome)	क्रेडिट	होरा	अङ्काः
01	कर्मकुटीकर्म, जलाधिवासः, अन्नाधिवासः, स्नपनविधिः,	देवप्रतिष्ठाकर्मणि कर्मकुटीकर्म ज्ञानेन तेषां विषये वक्तुं शक्यति। जलाधिवासं,अन्नाधिवासं,स्नपनविधिं, च विज्ञाय तेषामनुप्रयोगे क्षमो भविष्यति। ग्रामप्रदक्षिणां,मधुपर्कादिपूजनं,शय्याधिवासं,देवतापूजनं चेति विषयानवगम्य	1	15	20

	ग्रामप्रदक्षिणा, मधुपर्कादिपूजनम्, शय्याधिवासः ,देवतापूजनम्,	व्यवहारे अनुप्रयोगे समर्थो भविष्यति।			
02	शय्यापरितः, देवतापूजनम्, प्रासादशिखरप्रतिष्ठा दिक्पालबलिः, हवनम्, न्यासाः, शान्तिक, पौष्टिकहोमः, प्रासादाधिवासनम् ,प्रासादस्रपनम्, प्रासादवास्तुपूजनम्, प्रासादन्यासः, प्रासादशिखरप्रतिष्ठा	शय्यापरितःदेवतापूजनम्, दिक्पालबलिं, हवनं,न्यासान्,शान्तिक-पौष्टिकहोमं,प्रासादाधिवासनं प्रासादस्रपनं चेति विषयान् परिज्ञाय व्यावहारिकजीवने तेषामनुप्रयोगे दक्षो भविष्यति। प्रासादवास्तुपूजनस्य ज्ञानमवाप्य तेषां व्यावहारिकजीवने प्रयोगे कुशलो भविष्यति। प्रासादन्यासं,प्रासादशिखरप्रतिष्ठां च विज्ञाय प्रयोगे निपुणो भविष्यति।	1	15	20
03	प्रासादोत्सर्गः, चलप्रतिष्ठा, प्रतिष्ठाहोमः, ब्रह्मादिमण्डलदेवताहोमः	देवप्रतिष्ठाकर्मणि प्रासादोत्सर्गं,चलप्रतिष्ठां, प्रतिष्ठाहोमं विज्ञाय तेषामनुप्रयोगे निपुणो भविष्यति। ब्रह्मादिमण्डलदेवताहोमं अघोर मन्त्रहोमं च परिज्ञाय तेषां विषये वक्तुं शक्यति। क्षेत्रपालबलिं,पूर्णाहुतिं,वसोद्धारां च विज्ञाय तेषामनुप्रयोगे समर्थो भविष्यति।	1	15	20

	अघोर मन्त्रहोमः क्षेत्रपालवलिः, पूर्णाहुतिः, वोद्धारा, संक्षेपेण चलप्रतिष्ठा जीर्णोद्धारवधिः	चलप्रतिष्ठां ज्ञात्वा तद्विषये कथयितुं शक्यति। देवप्रतिष्ठाकर्मणि जीर्णोद्धारवधिं विज्ञाय तेषामनुप्रयोगे निपुणो भविष्यति			
04	बौधायनोक्त- राधाकृष्णप्रतिष्ठा- संक्षेपतो हनुमत्प्रतिष्ठा संक्षेपेण वापीकूपतडागप्रतिष्ठा यूपस्थापनम् यूपप्रमाणम् आरामोत्सर्गः पञ्चायतन प्रतिष्ठाक्रमकारिका पञ्चायतनचक्रम्	प्रतिष्ठा विषयं महत्त्वञ्च विज्ञाय तेषां विषये वक्तुं शक्यति। बौधायनोक्त-राधाकृष्णप्रतिष्ठा-संक्षेपतो हनुमत्प्रतिष्ठा संक्षेपेण वापीकूपतडागप्रतिष्ठा विषये कथयितुं शक्यति। यूपस्थापनं यूपप्रमाणम् आरामोत्सर्गं च विज्ञाय तेषां प्रयोगे दक्षो भविष्यति। पञ्चायतनप्रतिष्ठाक्रमकारिकां विज्ञाय पञ्चायतनचक्रं निगदितुं शक्यति।	1	15	20
05	5.1 अनुशिक्षण/ आन्तरिकमूल्यांकनम्	अनुशिक्षणमाध्यमेन क्लिष्टविषयवस्तूनि सम्यगवगम्य तेषां विश्लेषणे क्षमो भविष्यति। आन्तरिकमूल्यांकनेन प्राप्तज्ञानस्य परीक्षणं कृत्वा आत्मविश्लेषणे समर्थो भविष्यति।	Non Credit	15	20

ग्रन्थनाम- यजुर्विधानसूत्रम्

इकाई	पाठ्यांशः (विषयवस्तु)	अधिगमपरिणामाः (Learning Outcome)	क्रेडिट	होरा (Hours)	अङ्काः
01	ग्रन्थस्य ग्रन्थकारस्य च परिचयः यजुर्विधानग्रन्थस्य लक्षणानि	यजुर्विधानग्रन्थस्य ग्रन्थकारस्य च विषये परिचयमवाप्य तेषां विशेषतां वक्तुं शक्यति। यजुर्विधानग्रन्थस्य लक्षणानि विज्ञाय तेषां महत्त्वमवगन्तुं शक्यति।	1	15	20
02	. ग्रन्थस्य विवेचनम् यजुर्विधानग्रन्थस्य विषयाः	यजुर्विधानग्रन्थस्य विवेचनं कर्तुं कुशलो भविष्यति। यजुर्विधानग्रन्थस्य सम्बन्धविषये अनुप्रयोगे च समर्थो भविष्यति।		15	20
03	. यजुर्विधानग्रन्थस्य विविधविषयाः	यजुर्विधानग्रन्थस्य विभिन्नविषयाणां ज्ञानं प्राप्स्यति।	1	15	20
04	. यजुर्विधानग्रन्थस्य विविधविषयाः	. यजुर्विधानग्रन्थस्य विभिन्नविषयाणां ज्ञानमवाप्य तेषां निरूपणे प्रयोगे च दक्षो भविष्यति। यजुर्विधानग्रन्थस्य अनुप्रयोगे समर्थो भूत्वा पौरोहित्यकर्मणि तेषां प्रयोगं कर्तुं शक्यति।	1	15	20
05	5.1 अनुशिक्षण/आन्तरिकमूल्यांकनम्	<ul style="list-style-type: none"> अनुशिक्षणमाध्यमेन क्लिष्टविषयवस्तूनि सम्यगवगम्य तेषां विश्लेषणे क्षमो भविष्यति। आन्तरिकमूल्यांकनेन 	Non Credit	15	20

		प्राप्तज्ञानस्य परीक्षणं कृत्वा आत्मविश्लेषणे समर्थो भविष्यति।			
--	--	---	--	--	--

ग्रन्थनाम- पारस्करगृह्यसूत्रम्

इकाई	पाठ्यांशः (विषयवस्तु)	अधिगमपरिणामः (Learning Outcome)	क्रेडिट	होरा	अङ्काः
01	चूडाकरणकेशान्ते, उपनयनम्, समिधादानम्, भिक्षाचरणम्, दण्डाजिनधारणम्, ब्रह्मचारिव्रतानि, स्नातकभेदाः, समावर्तनम्, उपनयनस्य परमावधिः, पतितसावित्रीकाः	चूडाकरणम् केशान्तसंस्कारं, उपनयनम्, च कर्तुं शक्यति। समिधादानम्, भिक्षाचरणम्, दण्डाजिनधारणम्, ब्रह्मचारिव्रतानि, स्नातकभेदाश्चेति विषयानवगम्य प्रयोगे कुशलो भविष्यति। स्नातकभेदान्, ज्ञात्वा समावर्तन संस्कारस्य वैशिष्ट्यं वक्तुं शक्यति। उपनयनसंस्कारं विज्ञाय प्रयोगे क्षमो भविष्यति।	1	15	20
02	स्नानविधिः (समावर्तनम्) स्नातकव्रतम्, स्नानदिनात्प्रभृतित्रिविरात्रव्रतम्, पञ्चमहायज्ञविधिः	स्नानविधिं, स्नातकव्रतम्, पञ्चमहायज्ञविधिं, च विज्ञाय कथयितुं क्षमो भविष्यति।	1	15	20
03	उपाकर्मविधिः, अनध्यायः, उत्सर्गोत्तरजपः, उत्सर्गविधिः	उपाकर्मविधिं अनध्यायविधिं, उत्सर्गोत्तरजपं, उत्सर्गविधिं च ज्ञात्वा प्रयोगे कुशलो भविष्यति।	1	15	20
04	लाङ्गलयोजनम्, श्रवणकर्म, इन्द्रयज्ञः, पृषातक	लाङ्गलयोजनम्, श्रवणकर्म, इन्द्रयज्ञं, पृषातक(आश्वयुजी) कर्म, सीतायज्ञं च, ज्ञात्वा प्रयोगे कुशलो भविष्यति।	1	15	20

	प्राश्वयुजी) कर्म, सीतायज्ञः				
05	5.1 अनुशिक्षण/ आन्तरिकमूल्यांकनम्	<ul style="list-style-type: none"> अनुशिक्षणमाध्यमेन क्लिष्टविषयवस्तूनि सम्यगवगम्य तेषां विश्लेषणे क्षमो भविष्यति। आन्तरिकमूल्यांकनेन प्राप्तज्ञानस्य परीक्षणं कृत्वा आत्मविश्लेषणे समर्थो भविष्यति। 	Non Cred it	15	20

ग्रन्थ नाम- कुण्डमण्डपसिद्धिः

इका ई	पाठ्यांशः (विषयवस्तु)	अधिगमपरिणामाः (Learning Outcome)	क्रेडिट	होरा (Hours)	अङ्काः
1.	वंशपरिचयः हस्तादिमानम्. भूमिपरीक्षा पूर्वपश्चिमसाधनम् दक्षिणोत्तरसाधनम् रात्रौ पूर्वपश्चिमसाधनम् उपायान्तरेणोत्तरदक्षिणसाधनम् चतुष्कोणसाधनम् मण्डपोच्चता मण्डपप्रमाणम् द्वारस्य वेद्याश्च प्रमाणम् मोडशस्तम्भक्रमः स्तम्भोपरि वलिकाः शिखररचना	ग्रन्थकारस्य च विषये परिचयमवाप्य तेषां विशेषतां वक्तुं शक्यति। हस्तादिमानम्., भूमिपरीक्षा, पूर्वपश्चिमसाधनम्, दक्षिणोत्तरसाधनम्, रात्रौ पूर्वपश्चिमसाधनम्, उपायान्तरेणोत्तरदक्षिणसाधनम्, चतुष्कोणसाधनम्, मण्डपोच्चता मण्डपप्रमाणम् ,द्वारस्य वेद्याश्च प्रमाणम्, षोडशस्तम्भक्रमः, स्तम्भोपरिवलिकाः, शिखररचनादिविषयानवगम्य तेषां व्यावहारिकजीवने प्रयोगे निपुणो भविष्यति।	1	15	20

2.	<p>तोरणद्वाररचना फलक-कीलकमानम् कीलरोपणम् मण्डपरचना ध्वजादिमानम् पताकामानम् पञ्चकुण्डीक्रमः वर्णभेदेन कुण्डक्रमः नवकुण्डीचक्रम् नवकुण्डीफलम् हवनसंख्यया हस्तमानम् हस्तादिक्षेत्रफलचक्रम् कुण्डाषु योनिस्थानम् चतुरस्रसाधनम्</p>	<p>तोरणद्वाररचना, फलक- कीलकमानम्, कीलरोपणम्, मण्डपरचना, ध्वजादिमानम्, पताकामानम्, पञ्चकुण्डीक्रमः वर्णभेदेन कुण्डक्रमः, नवकुण्डीचक्रम्, नवकुण्डीफलम् हवनसंख्यया हस्तमानम्, हस्तादिक्षेत्रफलचक्रम् कुण्डाषु योनिस्थानम्, चतुरस्रसाधनचेति विविधविषयान् विज्ञाय तेषां प्रयोगं कर्तुं शक्यति।</p>	1	15	20
3.	<p>योनिकुण्डसाधनम् अर्धचन्द्रसाधनम् त्रिकोणकुण्डसाधनम् वृत्तकुण्डसाधनम् विषमषडस्रसाधनम् समषडस्रसाधनम् पद्मकुण्डसाधनम् विषम-अष्टास्रसाधनम् सम-अष्टास्रसाधनम्</p>	<p>योनिकुण्डसाधनम्, अर्धचन्द्रसाधनम्, त्रिकोणकुण्ड साधनम्, वृत्तकुण्डसाधनम्, विषमषडस्रसाधनम् समषडस्रसाधनम्, पद्मकुण्डसाधनम्, विषम- अष्टास्रसाधनम्, सम-अष्टास्रसाधनं चेतिकुण्डरचनानिर्माणं विज्ञाय, कुण्डखातमानमधमादिमेखला- कुण्डमेखलारचना-नाभिरचना-योनिरचनां च कर्तुं शक्यति ।</p>	1	15	20

	कुण्डखातमानम् अधमादिमेखलापक्षः कुण्डमेखलारचना नाभिरचना योनिरचना				
4.	अर्कागुलमेखला स्थंडिलप्रकाराः	अर्कागुलमेखलानिर्माणं विज्ञाय मेखलानिर्माणं कर्तुं शक्यति । स्थंडिलप्रकारानवगम्य स्थंडिलनिर्माणप्रयोगे निपुणो भविष्यति।	1	15	20
5.	5.1 अनुशिक्षण/आन्तरिकमूल्यांकनम्	अनुशिक्षणमाध्यमेन क्लिष्टविषयवस्तूनि सम्यगवगम्य तेषां विश्लेषणे क्षमो भविष्यति आन्तरिकमूल्यांकनेन प्राप्तज्ञानस्य परीक्षणं कृत्वा आत्मविश्लेषणे समर्थो भविष्यति।	Non credit	15	20

संकाय- वेदवेदांग पीठ

कक्षा- शास्त्री

ग्रन्थनाम- मुहूर्त्तचिन्तामणिः

सत्रम्- तृतीयम्

विभाग- पौरोहित्यम्

पत्रम्- सीसी-5

भागः (Unit)	विषयवस्तु	अधिगमपरिणामाः (Learning Outcome)	क्रेडिट	होरा (Hours)	अंक
----------------	-----------	-------------------------------------	---------	-----------------	-----

<p>1</p>	<p>1.1 ग्रन्थपरिचयः 1.2 ग्रन्थकारस्य परिचयः 1.3 मंगलाचरणम्, तिथीनामीशाः, तिथीनां नन्दादिसंज्ञा च 1.4 रव्यादिवारेषु निषिद्धतिथिनक्षत्राणि, अधमयोगाः तिथिषु वर्जितकार्याणि, दग्धविषहृताशनयोगाश्च 1.5 शून्यतिथयः योगाश्च, शून्यनक्षत्रराशिलग्नानि, शून्यतिथिनक्षत्राणां परिहारश्च 1.6 सिद्धयोगदूषणम्, निषिद्धसिद्धयोगाश्च 1.7 स्थिरयोगाः, स्थिरयोगानां साधनविधिः, अशुभयोगानां परिहारश्च 1.8 रवियोगाः, वारक्रमेण सर्वार्थसिद्धयोगाश्च 1.9 उत्पात्मृत्युकाणसिद्धयोगलक्षणानि परिहारः, शुभकार्येषु वर्ज्ययोगाश्च 1.10 ग्रासभेदेन शुभाशुभविचारः सामान्यरूपेण वर्ज्यकार्याणि, आवश्यके पक्षरन्ध्रतिथौ परिहारश्च</p>	<p>मुहूर्त्तचिन्तामणिग्रन्थस्य ग्रन्थकारस्य च विषये परिचयमवाप्य तेषां विशेषतां प्रतिपादयितुं शक्यति। तिथ्यादीनां विभिन्नसञ्ज्ञानां शुभाशुभत्वञ्च ज्ञात्वा तेषां समीक्षणे समर्थो भविष्यति। तिथि-वार-नक्षत्र-योगादिभिः निर्मितानां विभिन्नशुभाशुभयोगानां विषयं विज्ञाय व्यावहारिकजीवने तेषामनुप्रयोगे दक्षो भविष्यति। आनन्दादियोगान् सम्बुद्ध्य तान् रेखांकितं कृत्वा वर्णने अनुप्रयोगे च निपुणो भविष्यति। ग्रासभेदेन शुभाशुभविचारे निपुणो भविष्यति। पक्षरन्ध्रादीनां परिहारविषये वक्तुं शक्यति।</p>	<p>1</p>	<p>15</p>	<p>20</p>
<p>2</p>	<p>2.1 कुलिकादि.अशुभमुहूर्त्ताः, वारक्रमेण दूषितमुहूर्त्ताः 2.2 होलाष्टकविचारः अशुभयोगानां परिहारः</p>	<p>कुलिकाद्यशुभमुहूर्त्तानां विषये कथयितुं शक्यति। भद्रादिविचारं सम्बुद्ध्य तान् रेखांकितं कृत्वा वर्णने अनुप्रयोगे च निपुणो</p>	<p>1</p>	<p>15</p>	<p>20</p>

	<p>2.3 भद्राविचारः, भद्रायाः मुखपुच्छवासविचारः फलञ्च</p> <p>2.4 जलाशयादिहेतोः समयशुद्धिः</p> <p>2.5 सिंहमकरस्थगुरुदोषः परिहारश्च, सापवादलुप्तसंवत्सरदोषः</p> <p>2.6 वारप्रवृत्तिः, कालहोरेशाः, कालहोरायाः प्रयोजनम्, मन्वादियुगादितिथयश्च</p> <p>2.7 नक्षत्रधिपाश्च, नक्षत्राणां ध्रुवादिसंज्ञा</p> <p>2.8 नववस्त्रभूषणधारणमुहूर्ताः, स्फुटितवस्त्रस्य फलं परिहारश्च</p> <p>2.9 लतापादपरोपणराजदर्शनविक्रयादिमुहूर्ताः पशुरक्षामुहूर्तश्च</p> <p>2.10 औषधिसेवनसूचीकर्ममुहूर्तः विक्रयविपणिमुहूर्तः हस्त्यश्वमुहूर्तश्च</p>	<p>भविष्यति।</p> <p>सिंहादिस्थगुरुदोषं सपरिहारं ज्ञात्वा तेषां प्रयोगे क्षमो भविष्यति।</p> <p>वारप्रवृत्त्यादिविषयान् विज्ञाय तेषामनुप्रयोगे दक्षो भविष्यति।</p> <p>नक्षत्राधिप-नक्षत्रसंज्ञा-ध्रुवादिगणानां च स्वरूपादिकमवगम्य तेषां विशेषतां कथयितुं समर्थो भविष्यति।</p> <p>नक्षत्राधारितानां विभिन्नमुहूर्तानां ज्ञानमवाप्य तेषां व्यावहारिकजीवने प्रयोगे कुशलो भविष्यति।</p>			
3	<p>3.1 आभूषणनिर्माणवस्त्रप्रक्षालनखण्डगादि-धारणमुहूर्ताः</p> <p>3.2 धनव्यवहारसेवा. ऋणादानप्रदानमुहूर्ताः</p> <p>3.3 हलप्रवहणबीजवपनधान्यछेदनस्थापन-मुहूर्ताः</p> <p>3.4 शान्तिमंगलकर्महोमाहुतिमुहूर्तः अग्निवासश्च</p> <p>3.5 नवान्नभक्षणनोकानिर्माणाभिचारमुहूर्ताः</p> <p>3.6 रोगमुक्तिशिल्पविद्यामैत्रीपरीक्षामुहूर्ताः</p> <p>3.7 नक्षत्रवशाज्वरफलं शीघ्रमारकयोगाश्च</p>	<p>आभूषणनिर्माणादि विभिन्नानां मुहूर्तानां ज्ञानेन तेषां व्यावहारिकजीवने प्रयोगं कर्तुं शक्यति।</p> <p>कृष्याधारितविविधमुहूर्तानां ज्ञानेन कृषिक्षेत्रे तेषामनुप्रयोगे दक्षो भविष्यति।</p> <p>रोगमुक्त्यादिमुहूर्तविषयान् ज्ञात्वा तेषामुपयोगं कर्तुं शक्यति।</p> <p>पंचके निषद्धकार्यादिकं विज्ञाय तेषां व्यावहारिकजीवने प्रयोगे निपुणो</p>	1	15	20

	3.8 पंचकेनिषिद्धकार्याणि इन्धनसंग्रहमुहूर्तश्च	भविष्यति।			
4	4.1 द्वित्रिपुष्करयोगौ 4.2 पुत्तलदाहेनिषिद्धकालः 4.3 अभुक्तमूलप्रमाणम् 4.4 अभुक्तमूलफलम् 4.5 नक्षत्रवशात् मूलनिवासः 4.6 जन्मनि निषिद्धकालः 4.7 नक्षत्राणां तारकसंख्या 4.8 नक्षत्राणां स्वरूपाणि 4.9 जलाशयारामसुरप्रतिष्ठामुहूर्ताः	द्वित्रिपुष्करयोगौ विज्ञाय अनुप्रयोगे क्षमो भविष्यति। पुत्तलदाहादिनिषिद्धकालविषये ज्ञात्वा कथयितुं शक्यति। अभुक्तमूलादिविषये ज्ञानं प्राप्य वक्तुं क्षमो भविष्यति। नक्षत्राणां स्वरूपं तारकादिस्थितिश्च ज्ञात्वा आकाशनिरीक्षणार्थं समुत्सुकाः ग्रहनक्षत्रादिवेधे च निपुणा भविष्यन्ति। जलाशयारामसुरप्रतिष्ठामुहूर्तान् विज्ञाय तेषामनुप्रयोगे निपुणो भविष्यति।	1	15	20
5	अनुशिक्षण/मूल्यांकन	अनुशिक्षणमाध्यमेन क्लिष्टविषयवस्तूनि सम्यगवगम्य तेषां विश्लेषणे क्षमो भविष्यति। आन्तरिकमूल्यांकनेन प्राप्तज्ञानस्य परीक्षणं कृत्वा आत्मविश्लेषणे समर्थो भविष्यति।	No credit	15	20

ग्रन्थनाम- कात्यायनश्रौतसूत्रम्

इकाई	पाठ्यांशः (विषयवस्तु)	अधिगमपरिणामाः (Learning Outcome)	क्रेडिट	होरा (Hours)	अङ्काः
------	-----------------------	-------------------------------------	---------	-----------------	--------

01	ग्रन्थस्य ग्रन्थकारस्य च परिचयः अधिकारिनिरूपणम् यागाधिकाररनधिकार-यागस्वरूपम्	कात्यायनश्रौतसूत्रस्य ग्रन्थस्य ग्रन्थकारस्य च विषयं ज्ञात्वा विभिन्नतथ्यानामाकलनं कृत्वा तेषां महत्त्वमवगन्तुं शक्यति। श्रौतयागादिविधविषयाणां अधिकारिनिरूपण-यागाधिकाररनधिकार-यागस्वरूपविषये ज्ञात्वा प्रयोगे च दक्षो भविष्यति।	1	15	20
02	श्रौतयागादिविषयाः श्रौतकर्मणि निषिद्धकर्माणि	श्रौतयागादिविषयान् ज्ञात्वा व्यावहारिकजीवने तेषां प्रयोगं कर्तुं शक्यति। श्रौतकर्मणि निषिद्धकर्माणां परिहारपुरस्सरं विज्ञाय तेषां परीक्षणं कर्तुं समर्थो भविष्यति।	1	15	20
03	पिण्डपितृतृयज्ञः अग्निमन्थनं गार्हपत्याधानम्	श्रौतसूत्रज्ञानेन व्यावहारिकक्षेत्रे तेषामनुप्रयोगं कर्तुं शक्यति। पिण्डपितृतृयज्ञाऽग्निमन्थनं गार्हपत्याधानं च विज्ञाय तेषां निरूपणे प्रयोगे च निपुणो भविष्यति।	1	15	20
04	वरुणप्रघासः यूपस्याभिमन्त्रणम् स्विष्टकृदवनादिकम् अग्निहोत्रम् दर्शपौर्णमासः सोमयागः	वरुणप्रघास-यूपस्याभिमन्त्रणं-स्विष्टकृदवनादिकं विज्ञाय व्यावहारिकक्षेत्रे अनुप्रयोगे समर्थो भविष्यति। अग्निहोत्र-दर्शपौर्णमास-सोमयागादिविषये विभिन्नतथ्यानामाकलनं कृत्वा श्रौतयागाकर्तुं दक्षो भविष्यति।	1	15	20

05	5.1 अनुशिक्षण/ आन्तरिकमूल्यांकनम्	<ul style="list-style-type: none"> अनुशिक्षणमाध्यमेन क्लिष्टविषयवस्तूनि सम्यगवगम्य तेषां विश्लेषणे क्षमो भविष्यति। आन्तरिकमूल्यांकनेन प्राप्तज्ञानस्य परीक्षणं कृत्वा आत्मविश्लेषणे समर्थो भविष्यति। 	Non Credit	15	20
----	--------------------------------------	--	---------------	----	----

ग्रन्थनाम- मन्त्रार्थदीपिका

इकाई	पाठ्यांशः (विषयवस्तु)	अधिगमपरिणामाः (Learning Outcome)	क्रेडिट	होरा (Hours)	अङ्काः
01	स्नानादिमन्त्रानुक्रमः वेदार्थज्ञानप्रशंसा स्नानमन्त्रव्याख्या सन्ध्यामन्त्रव्याख्या	स्नानादिमन्त्रानुक्रमस्य परिचयमवाप्य व्याख्यातुं शक्यति। वेदार्थज्ञानप्रशंसा विज्ञाय विश्लेषणं कर्तुं शक्यति। स्नानमन्त्रव्याख्याया आवश्यकतां महत्त्वञ्चावगम्य स्नानकर्तुं प्रवृत्तो भविष्यति। सन्ध्यामन्त्रव्याख्यां ज्ञात्वा पौरोहित्यविषयकमध्ययनं प्रति रुचिः भविष्यति।	1	15	20
02	तर्पणमन्त्रव्याख्या तर्पणोत्तरकर्ममन्त्रव्याख्या	तर्पणमन्त्रव्याख्यां विज्ञाय तर्पणकर्तुं समर्थो भविष्यति। तर्पणोत्तरकर्ममन्त्रव्याख्यां	1	15	20

	<p>देवपूजामन्त्रव्याख्या श्राद्धमन्त्रव्याख्या श्राद्धीयसूक्तव्याख्या</p>	<p>ज्ञात्वा तस्यप्रयोगं कर्तुं शक्यति। देवपूजामन्त्रव्याख्याज्ञानं सम्प्राप्य तेषां विश्लेषणपूर्वकमध्ययने क्षमो भविष्यति। श्राद्धमन्त्रव्याख्याविषयं ज्ञात्वा तस्य प्रयोगे समर्थो भविष्यति। श्राद्धीयसूक्तव्याख्यां ज्ञात्वा व्यावहारिकजीवने अनुप्रयोगे क्षमो भविष्यति।</p>			
03	<p>षडङ्गशतरुद्रियव्याख्या पुरुषसूक्तव्याख्या उत्तरनारायणीयमन्त्रव्याख्या अप्रतिरथसूक्तव्याख्या</p>	<p>षडङ्गशतरुद्रियव्याख्यापरिचयमवाप्य तेषां विशेषतां वक्तुं शक्यति। पुरुषसूक्तव्याख्यामवगम्य तस्यानुप्रयोगकर्तुं शक्यति। उत्तरनारायणीयमन्त्रव्याख्या तस्यानुप्रयोगे समर्थो भविष्यति। अप्रतिरथसूक्तव्याख्यां ज्ञात्वा तस्यानुप्रयोगे क्षमो भविष्यति।</p>	1	15	20
04	<p>सूर्यसूक्तव्याख्या शतरुद्रियव्याख्या</p>	<p>सूर्यसूक्तव्याख्यां विज्ञाय सूर्यसूक्तस्य प्रयोगकर्तुं शक्यति। शतरुद्रियव्याख्यां विज्ञाय तेषां प्रयोगे परीक्षणे च समर्थो भविष्यति।</p>	1	15	20

05	5.1 अनुशिक्षण/आन्तरिकमूल्यांकनम्	<ul style="list-style-type: none"> • अनुशिक्षणमाध्यमेन क्लिष्टविषयवस्तुनि सम्यगवगम्य तेषां विश्लेषणे क्षमो भविष्यति। • आन्तरिकमूल्यांकनेन प्राप्तज्ञानस्य परीक्षणं कृत्वा आत्मविश्लेषणे समर्थो भविष्यति। 	Non Credit	15	20

ग्रन्थनाम- श्राद्धसंग्रहः

इकाई	पाठ्यांशः (विषयवस्तु)	अधिगमपरिणामाः (Learning Outcome)	क्रेडिट	होरा (Hours)	अङ्काः
01	<p>अथाऽधिकारिनिरूपणम् अथ त्रयोदशपुत्राणां नामानि अथाधिकारिणः अधोदकदानाद्यनर्हाः अथ प्रथमक्रिया वैतरणीगोदानविधिः अथ दाहप्रक्रिया षट् पिण्डदानम्</p>	<p>अथाऽधिकारिनिरूपणम् ,अथ त्रयोदशपुत्राणां नामानि,अथाधिकारिणः,अधोदकदानाद्यनर्हाः अथ प्रथमक्रिया, श्राद्ध विषये एतान् विषयानवगम्य तेषामनुप्रयोगे दक्षो,भविष्यति।</p> <p>वैतरणीगोदानविधिः,श्राद्ध विषये एतान् विषयानवगम्य तेषामनुप्रयोगे दक्षो,भविष्यति। दाहप्रक्रियां,षट् पिण्डदानम्,पञ्चकविधानम् अथोदकदानं,पिप्पलसमीपे जलदीपदानं,</p>	1	15	20

		पिण्डदानक्रियाऽस्थिसञ्चयनिर्णयम्, अस्थिसञ्चयन प्रयोगं, आचाराग्निरग्नेरप्यस्थिपर्णनरदाहं च विज्ञाय तेषामनुप्रयोगे निपुणो भविष्यति। दशगात्रप्रयोगं ज्ञात्वा दशगात्रप्रयोगकर्मणि क्षमो भविष्यति।			
02	अथ पञ्चकविधानम् अथोदकदानादि पिप्पलसमीपे जलदीपदानम् अथ पिण्डदानक्रिया अथाऽस्थिसञ्चयनिर्णयः अथाऽस्थिसञ्चयनप्रयोगः अथाचाराग्निरग्नेरप्यस्थिपर्णनरदाहः अथ दशगात्रप्रयोगः	पञ्चकविधानम् अथोदकदानं, पिप्पलसमीपे जलदीपदानं, पिण्डदानक्रियाऽस्थिसञ्चयनिर्णयम्, अस्थिसञ्चयन प्रयोगं, आचाराग्निरग्नेरप्यस्थिपर्णनरदाहं च विज्ञाय तेषामनुप्रयोगे निपुणो भविष्यति। दशगात्रप्रयोगं ज्ञात्वा दशगात्रप्रयोगकर्मणि क्षमो भविष्यति।	1	15	20
03	अथ वृषोत्सर्गादिकारिका अथ वृषोत्सर्गे वेदीमण्डपप्रमाणम् स्तम्भद्वारप्रमाणं ध्वजपताकाप्रमाणम् अथ छायामण्डपविधानम् अथ वृषोत्सर्गे पूजनारम्भः अथ द्वारपालपूजनम् अथ दशदिक्पालपूजनम् अथ चतुर्दशयमपूजनम्	वृषोत्सर्गादिकारिकां विज्ञाय वृषोत्सर्गकर्मणि समर्थो भविष्यति। स्तम्भद्वारप्रमाणं, ध्वजपताकाप्रमाणम्, छायामण्डप विधानम्, वृषोत्सर्ग पूजनं, द्वारपालपूजनम्, दशदिक्पालपूजनम्, चतुर्दशयमपूजनं च विज्ञाय श्राद्धपूजन कर्मणि क्षमो भविष्यति। एकादशाहश्राद्धार्थं निमन्त्रणा, एकादशाहकृत्यम् ब्राह्मणवरणं शय्यादानञ्च, काञ्चनपुरुषदानम्	1	15	20

	<p>अथैकादशाहश्राद्धार्थं निमन्त्रणा अथैकादशाहकृत्यम् अथ ब्राह्मणवरणं शय्यादानञ्च काञ्चनपुरुषदानम् द्विजिदम्पतिपूजनम्- अथ सूपौदनदानम्</p>	<p>द्विजदम्पतिपूजनं- सूपौदनदानञ्चेति विषयानवगम्य तेषामनुप्रयोगे निपुणो भविष्यति।</p>			
04	<p>अथ वृषोत्सर्गः तत्रादौ रुद्रकलशस्थापनम् अथ पुरुषसूक्तपाठः अथ रुद्राध्यायः अथ प्रेतमातृस्थापनं पूजनं च अथ रुद्राध्यायः पुरुषसूक्तं यद्देवा देवहेडनम् इति पाठः अथ हवनकर्मारम्भः अथ रुद्राध्यायः वृषभलाञ्छनञ्च स्नानकरणमन्त्राः सावित्री-अघमर्षणं रुद्राध्यायं पुरुषसूक्तं यद्देवादेवहेडनं जपः अथ न्यासक्रमः अथ पूजनमभिमन्त्रणञ्च अथ नीलश्राद्धम् नीलपुच्छतर्पणम्</p>	<p>वृषोत्सर्गः रुद्रकलशस्थापनम् पुरुषसूक्तपाठः रुद्राध्यायश्चेति विषयानवगम्य तेषामनुप्रयोगे निपुणो भविष्यति। प्रेतमातृस्थापने पूजने च क्षमो भविष्यति। रुद्राध्यायपाठे पुरुषसूक्तपाठे च निपुणो भविष्यति। श्राद्धहवनकर्म, स्नानकरणमन्त्रपाठं- सावित्री-अघमर्षणं च विज्ञाय श्राद्धकर्मणि तेषामनुप्रयोगकर्तुं शक्यति। पूजनमभिमन्त्रणं, नीलश्राद्धं, नीलपुच्छतर्पणं च विज्ञाय श्राद्धकर्मणि क्षमो भविष्यति।</p>	1	15	20
05	<p>5-1 अनुशिक्षण/आन्तरिकमूल्यांकनम्</p>	<p>अनुशिक्षणमाध्यमेन क्लिष्टविषयवस्तूनि सम्यगवगम्य तेषां विश्लेषणे क्षमो भविष्यति। आन्तरिकमूल्यांकनेन प्राप्तज्ञानस्य परीक्षणं कृत्वा आत्मविश्लेषणे समर्थो भविष्यति।</p>	Non Cred it	15	20

ग्रन्थनाम- कात्यायनश्रौतसूत्रम्

इकाई	पाठ्यांशः (विषयवस्तु)	अधिगमपरिणामाः (Learning Outcome)	क्रेडिट	होरा (Hours)	अङ्काः
01	ग्रन्थस्य ग्रन्थकारस्य च परिचयः अधिकारिनिरूपणम् यागाधिकाररनधिकार-यागस्वरूपम्	कात्यायनश्रौतसूत्रस्य ग्रन्थस्य ग्रन्थकारस्य च विषयं ज्ञात्वा विभिन्नतथ्यानामाकलनं कृत्वा तेषां महत्त्वमवगन्तुं शक्यति। श्रौतयागादिविधविषयाणां अधिकारिनिरूपण-यागाधिकाररनधिकार-यागस्वरूपविषये ज्ञात्वा प्रयोगे च दक्षो भविष्यति।	1	15	20
02	श्रौतयागादिविषयाः श्रौतकर्मणि निषिद्धकर्मणि	श्रौतयागादिविषयान् ज्ञात्वा व्यावहारिकजीवने तेषां प्रयोगं कर्तुं शक्यति। श्रौतकर्मणि निषिद्धकर्मणां परिहारपुरस्सरं विज्ञाय तेषां परीक्षणं कर्तुं समर्थो भविष्यति।	1	15	20
03	पिण्डपितृयज्ञः अग्निमन्थनं गार्हपत्याधानम्	श्रौतसूत्रज्ञानेन व्यावहारिकक्षेत्रे तेषामनुप्रयोगं कर्तुं शक्यति। पिण्डपितृयज्ञाऽग्निमन्थनं गार्हपत्याधानं च विज्ञाय तेषां निरूपणे प्रयोगे च निपुणो भविष्यति।	1	15	20

04	वरुणप्रघासः यूपस्याभिमन्त्रणम् स्विष्टकृदवनादिकम् अग्निहोत्रम् दर्शपौर्णमासः सोमयागः	वरुणप्रघास- यूपस्याभिमन्त्रणं-स्विष्टकृदवनादिकं विज्ञाय व्यावहारिकक्षेत्रे अनुप्रयोगे समर्थो भविष्यति। अग्निहोत्र-दर्शपौर्णमास-सोमयागादिविषये विभिन्नतथ्यानामाकलनङ्कृत्वा श्रौतयागाकर्तुं दक्षो भविष्यति।	1	15	20
05	5.1 अनुशिक्षण/ आन्तरिकमूल्यांकनम्	<ul style="list-style-type: none"> अनुशिक्षणमाध्यमेन क्लिष्टविषयवस्तूनि सम्यगवगम्य तेषां विश्लेषणे क्षमो भविष्यति। आन्तरिकमूल्यांकनेन प्राप्तज्ञानस्य परीक्षणं कृत्वा आत्मविश्लेषणे समर्थो भविष्यति। 	Non Credit	15	20

ग्रन्थनाम – मन्त्रार्थदीपिका

इकाई	पाठ्यांशः (विषयवस्तु)	अधिगमपरिणामाः (Learning Outcome)	क्रेडिट	होरा (Hours)	अङ्काः
01	शान्तिमन्त्रव्याख्या वैवाहिकादिमन्त्रव्याख्या	शान्तिमन्त्रव्याख्यां, वैवाहिकादिमन्त्रव्याख्यां च विज्ञाय । तेषामनुप्रयोगे समर्थो भविष्यति	1	15	20
02	चतुर्थीकर्ममन्त्रव्याख्या	चतुर्थीकर्ममन्त्रव्याख्यां, गर्भाधानमन्त्रव्याख्यां	1	15	20

	<p>गर्भाधानमन्त्रव्याख्या पुंसवनमन्त्रव्याख्या सीमन्तोन्नयनमन्त्रव्याख्या सोष्यन्तीकर्ममन्त्रव्याख्या जातकर्ममन्त्रव्याख्या दीर्घायुष्यकरणमन्त्रव्याख्या आयुष्यकरणमन्त्रव्याख्या कुमारजन्मभूम्यभिमन्त्रणमन्त्रव्याख्या कुमाराभिमर्शनमन्त्रव्याख्या स्तन्यदानमन्त्रव्याख्या । सुस्तिकायाः शिरःस्थाने जलपूर्णपात्र-याख्या निधानमन्त्रव्याख्या सूतिकागृहद्वार देशे होममन्त्रव्याख्या " बालग्रहशान्तिमन्त्रव्याख्या अन्नप्राशनकर्ममन्त्रव्याख्या</p>	<p>पुंसवनमन्त्रव्याख्यां, सीमन्तोन्नयनमन्त्रव्याख्यां सोष्यन्तीकर्ममन्त्रव्याख्यां, जातकर्ममन्त्रव्याख्या मवगम्य तेषां प्रयोगे च क्षमो भविष्यति।</p> <p>दीर्घायुष्यकरणमन्त्रव्याख्यां, आयुष्यकरणमन्त्र व्याख्यां, कुमारजन्मभूम्यभिमन्त्रणमन्त्रव्याख्यां कुमाराभिमर्शनमन्त्रव्याख्याविधिं च ज्ञात्वा अनुप्रयोगे दक्षो भविष्यति।</p> <p>स्तन्यदानमन्त्रव्याख्यां, सुस्तिकायाः शिरःस्थाने जलपूर्णपात्रव्याख्यां, निधानमन्त्रव्याख्यां, सूति कागृहद्वार देशे होममन्त्रव्याख्यां बालग्रहशान्तिमन्त्रव्याख्यां, अन्नप्राशनकर्ममन्त्र व्याख्याञ्चावगम्य तेषामनुप्रयोगे समर्थो भविष्यति</p>			
03	<p>चूडाकरणमन्त्रव्याख्या उपनयनमन्त्रव्याख्या प्रतिष्ठामन्त्रव्याख्या बर्हिर्होममन्त्रव्याख्या</p>	<p>चूडाकरणमन्त्रव्याख्या- उपनयनमन्त्रव्याख्याञ्चावगम्य तेषां प्रयोगे च क्षमो भविष्यति।</p> <p>प्रतिष्ठामन्त्रव्याख्यां बर्हिर्होममन्त्रव्याख्यां च विज्ञाय प्रतिष्ठायां बर्हिर्होमप्रयोगे च समर्थो भविष्यति।</p>	1	15	20
04	<p>स्वस्त्ययनमन्त्रव्याख्या नवग्रहमन्त्रव्याख्या अधिदेवतामन्त्रव्याख्या</p>	<p>स्वस्त्ययनमन्त्रव्याख्यां, नवग्रहमन्त्रव्याख्यां च ज्ञात्वा द्वयोरनुप्रयोगे समर्थो भविष्यति। अधिदेवतामन्त्रव्याख्यां, प्रत्यधिदेवतामन्त्रव्या</p>	1	15	20

	प्रत्यधिदेवतामन्त्रव्याख्या लोकपालमन्त्रव्याख्या विनायकादिपञ्चकमन्त्रव्याख्या	ख्यां च विज्ञाय अध्ययनं प्रति रुचिः भविष्यति। लोकपालमन्त्रव्याख्यां विनायकादिपञ्चकमन्त्रव्याख्यां च विज्ञाय तेषामनुप्रयोगे क्षमो भविष्यति।			
05	5.1 अनुशिक्षण/आन्तरिकमूल्यांकनम्	<ul style="list-style-type: none"> • अनुशिक्षणमाध्यमेन क्लिष्टविषयवस्तूनि सम्यगवगम्य तेषां विश्लेषणे क्षमो भविष्यति। • आन्तरिकमूल्यांकनेन प्राप्तज्ञानस्य परीक्षणं कृत्वा आत्मविश्लेषणे समर्थो भविष्यति। 	Non Credit	15	20